

IGBO

TERRITORIS ON ES PARLA

L'igbo és la llengua parlada a igboland, una regió situada al sud-oest de Nigèria, al delta del riu Níger i riu amunt a ambdós costats. Igboland s'estén per distintes regions de Nigèria: Abia, Anambra, Ebony, Enugu i Imo. A Nigèria, un 18% de la població parla igbo com a primera llengua, però fins un 40% de la població l'entén o el té com a segona llengua.

DIVERSITAT INTERNA/ VARIACIÓ GEOGRÀFICA

La classificació dialectal de l'igbo és complicada i força controvertida. Comprèn diferents varietats amb graus de intel·ligibilitat variables, no tots els parlants d'igbo poden entendre's. La classificació dialectal més acceptada és la que fa la següent classificació: igbo de Níger, igbo occidental, igbo oriental, igbo riverà, waawa, igbo ara.

NOMBRE APROXIMAT DE PARLANTS AL MÓN

Té aproximadament 18 milions de parlants al món.

ESTATUS JURÍDIC I DE FACTO

L'igbo gaudeix d'un reconeixement adequat per a la seva supervivència, no la podem considerar una llengua amenaçada. És cooficial juntament amb el haussa, el ioruba i l'anglès a Nigèria, així com estableix la seva constitució. L'anglès és la llengua colonial de Nigèria, però a diferència del que passa a altres estats africans, les llengües africanes pròpies del país també tenen reconeixement oficial i poden ser utilitzades en tots el àmbits administratius

FILIACIÓ

Família nigerocongolesa - benue-congo – atlàntic – kwa - igboide. Altres llengües properes són el ioruba o el ewe. La família nigerocongolesa és una de les més grans del món, i engloba unes 2000 llengües.

ESTATUS oralitat / escriptura

L'igbo ha tingut diferents sistemes d'escriptura diferent: alfabet, sil·labaris i sistemes ideogràfics. A dia d'avui i des de 1962, s'utilitza l'alfabet llatí, amb algunes modificacions per adaptar-lo a la llengua, com ara diacrítics o dígrafs especials. En total consta de 36 lletres. D'aquestes, algunes no les tenim en català (<kp, gb, ɔ o u ɥ>), i d'altres que el català té no les té l'igbo (<ɛ, ll, à, ò...). Fins el segle XVI s'utilitzava un sistema ideogràfic anomenat Nsibidi, creat pel mateix poble igbo. S'utilitzava sobretot per deixar missatges i registres de coses. Va ser substituït amb la colonització. El segle XX Nwagu Areku va crear un sil·labari per a l'igbo, que rep el nom de l'autor. Aquest sistema d'escriptura no va tenir gaire èxit i no va ser vehiculat. El nom d'igbo en aquesta llengua s'escriu de la següent manera: *asụsụ igbo*

TRETS FORMALS BÀSICS

Fonètica

1. El sistema vocàlic de l'igbo és força diferent que el del català. No té ni vocal neutra ni *e* oberta, això fa que sovint els parlants d'igbo tinguin dificultat per produir aquests sons. A més, l'igbo presenta algunes vocals que el català no té.
2. L'igbo té vocals llargues i vocals curtes, en català, en canvi, només en tenim de curtes. Això fa que en català també realitzin vocals llargues en determinades paraules.
3. En català, les *b*, *d*, i *g* entre vocals es realitzen de manera diferent (no pronunciem igual les dues *d* de **dedins**). Aquest fenomen no es dona en igbo, per la qual cosa els parlants d'igbo tendeixen a pronunciar-les totes de manera oclusiva, com la primera *de* de **dedins**.
4. L'igbo és una llengua tonal, és a dir, cada paraula o síl·laba té una entonació determinada. Això fa que en parlar català tendixin a incloure-hi el to.

Morfologia i sintaxi

1. A diferència del català, en igbo els substantius no tenen gènere. Això fa que els parlants sovint tinguin problemes en la selecció del gènere adequat i en les concordances que aquest estableix amb substantiu i determinants, produint construccions com *El dent blanc* o *Tinc molt por*.
2. En igbo hi ha uns pronoms semblants als pronoms febles catalans, però no té els pronoms *en* i *hi*. Això fa que tinguin dificultats amb els usos d'aquests dos pronoms. Exemple: *Pa no vull*, en lloc de *Pa, no en vull*.
3. En igbo quasi no hi ha adjectius si no que té verbs que funcionen de la mateixa manera que els adjectius en català. Així, en igbo quelcom no és *verd* o *és petit* si no que *verdeja* o *'petiteja'*.
4. El sistema verbal és també força diferent. En primer lloc els verbs no es conjuguen, i en segon lloc, no hi ha tants verbs de passat com en català. En igbo és més important l'aspecte verbal - això és com es desenvolupa l'acció- que no el temps -present, passat futur-. Això fa que tinguin problemes amb els verbs catalans. Exemple: *Ahir no venia* en lloc de *Ahir no vaig venir* o *Jo té* en lloc de *Jo tenc*.
5. En igbo no hi ha un verb equivalent als verbs catalans *ser*, *estar* i *haver-hi*. Això fa que sovint no els utilitzin o confonguin els usos i les diferències d'aquests verbs.

LLENGUA I INTERACCIÓ SOCIAL

En igbo hi ha dos criteris que determinen les relacions interpersonals: l'edat i el sexe. En funció d'això, els homes i els majors són tractats amb formes de respecte. Els nens, per exemple, han de iniciar ells la salutació, dirigint-se sempre primer a l'home més major.

Hola	kedu
Com estàs?	kedu ke odi
Molt bé, i tu?	odi mu mma
Bon dia	ubochi oma
Bona tarda	ehine oma
Bona nit	abal oma
Per favor	biko
De res	nnoo
Gràcies	ekele dili g!
Perdona	ndo
Benvingut	nnoo
Si	ee
No	mba

LÈXIC

Parts del cos

A continuació reproduïm els noms d'algunes parts del cos bàsiques:

cara	ihu
ulls	anya
boca	onụ
cap	isi
cor	obi
mà	aka
braç	agweche
peu	ije
cama	ukwu

Termes de parentiu

El sistema de termes de parentiu en igbo és una mica diferent al del català, això es deu al fet que els sistemes de parentiu reflecteixen directament

l'estructura sociofamiliar de la comunitat. Per exemple, hi ha termes genèrics per referir-se a diferents línies familiars. És comú referir-se a les persones amb aquests termes i no amb el nom.

ikwu la ibe	família i amics
ikwunne	família del pare de la mare
ogbe	company de la mateixa edat
agu	amic

Com que en la cultura igbo es practica la poligàmia, hi ha termes específics per a les parelles dels progenitors. El mateix terme s'utilitza per a 'mare' i 'germanes de la mare' o per a 'pare' i 'germans del pare'. En canvi, els germans de diferent sexe que el del progenitor reben un nom específic, així com els fills d'aquests. També hi ha diferents termes per designar els avis materns i paterns.

nne	mare i germanes de la mare
nna	pare i germans del pare
nne nne	àvia materna
nne nna	avia paterna
nna nne	avi matern
nna nna	avi patern

Sistema numeral

1	oto	8	asato
2	abụọ	9	itolu
3	ato	10	iri
4	anọ	11	iri na otu
5	ise	20	iri abụọ
6	isii	100	narii

Expressió del temps

Els dies de la setmana fan referència a la posició que ocupa el dia en la setmana:

dilluns	abani mbu
dimarts	abani abụọ
dimecres	abani ato

dijous	abani anọ
divendres	abani ise
dissabte	abani isii
diumenge	abani asaa

Per als mesos de l'any hi ha dos sistemes: el tradicional, basat en les diferents activitats que es realitzen a cada mes (plantar, collita, dejú) o en diferents divinitats pròpies, i el d'influència anglesa, igual que el sistema del català. A continuació res reproduïen els dos:

Mes	Sistema tradicional	Sistema anglès
gener	ọnwa mbu	jenụwar!
febrer	ọnwa abụọ	febrụwar!
març	ọnwa ife eke	maach!
abril	ọnwa ano	eprel
maig	ọnwa agbu	mee
juny	ọnwa ifejiọkụ	juun
juliol	ọnwa alọm chi	jula!
agost	ọnwa llo mmụọ	ọgọost
setembre	ọnwa ana	septemba
octubre	ọnwa okike	ọktoba
novembre	ọnwa ajana	novemba
desembre	ọnwa ede ajana	disemba

ESTATUS CULTURAL DE LA LLENGUA

Com és comú en les societats africanes, en igbo la tradició oral és molt superior a la literatura escrita. Aquesta darrera sorgeix en el període de la descolonització, i es veu marcada per diferents factors. Per una banda, els problemes bèl·lics de Nigèria han fet que algunes llengües, entre les quals trobem l'igbo, hagin passat períodes obscurs i d'estigmatització social, arribant a ser una amenaça per a la vida d'un igbo parlar la seva llengua. Per una altra banda, la presència de l'anglès com a llengua comuna de tot el país ha fet que els escriptors escriguin en anglès per tal d'arribar a audiències majors. Chinua Achebe, un famós escriptor igbo, fou el primer en escriure una novel·la en igbo –*omenuko*–, tot i que també produeix en anglès.

Pel que fa a la tradició oral, els temes són molt variats. Contes i cançons populars, mites històrics, ontologies i mites de la creació.

La presència de l'igbo en els mitjans de comunicació no és abundant. Només hi ha un diari i algunes emissores de ràdio en igbo.

RECURSOS SOBRE LA LLENGUA DISPONIBLES A BARCELONA

- Comunitat igbo de Nigerians de Catalunya
- Associació Ohaneze Indigbo
- Associació nigeriana de Catalunya
- LUKUM TAKA- Asociación nigeriana en Barcelona - <http://lukumtaka.blogspot.com.es/>

EFEMÈRIDES DESTACADES DEL CALENDARI FESTIU (associat a llengua/cultura)

Bibliografia:

<http://www.omniglot.com/>

<https://www.ethnologue.com/>

The Language gulper - <http://www.languagesgulper.com/eng/Home.html>

Nolue Emennanjo, E. (2015) *A grammar of contemporary Igbo; Constituen, features and processes*. Nigèria.

Constitució de Nigèria

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona